

***Открытый урок по
родному языку в 7
классе на тему:***

**« Деепричастие»
«Гъалишлик-ишликни
къалиби»
Исаева Э.Х.
МКОУ «Утамышская СОШ»**

Дарсны мурады:

**Дарсны темасын ачыкъ этмек;
гъалишликни гъакъындагъы
англавланы беклешдирмек, алда-
гъы дарсларда алгъан билимлерин
теренлешдирмек;
яшланы яхшы къылыкълагъа уй-
ретмек.**

Орфография мюгълет.

*Сёзлени гьарпларын сала туруп язмакъ,
тил гесимлерин белгилемек.*

Къат...ыгюн гелди, гюн...юз етишди,
а..шам къайтажакъ,юр...п гелди,
къычырып сёйлей, со...угюн барар,
ари...бери айлана,ишленген к..пюр,
т..негюн къайтдыкъ.

**Юрюп, къычырып –булар нелер
бола?**

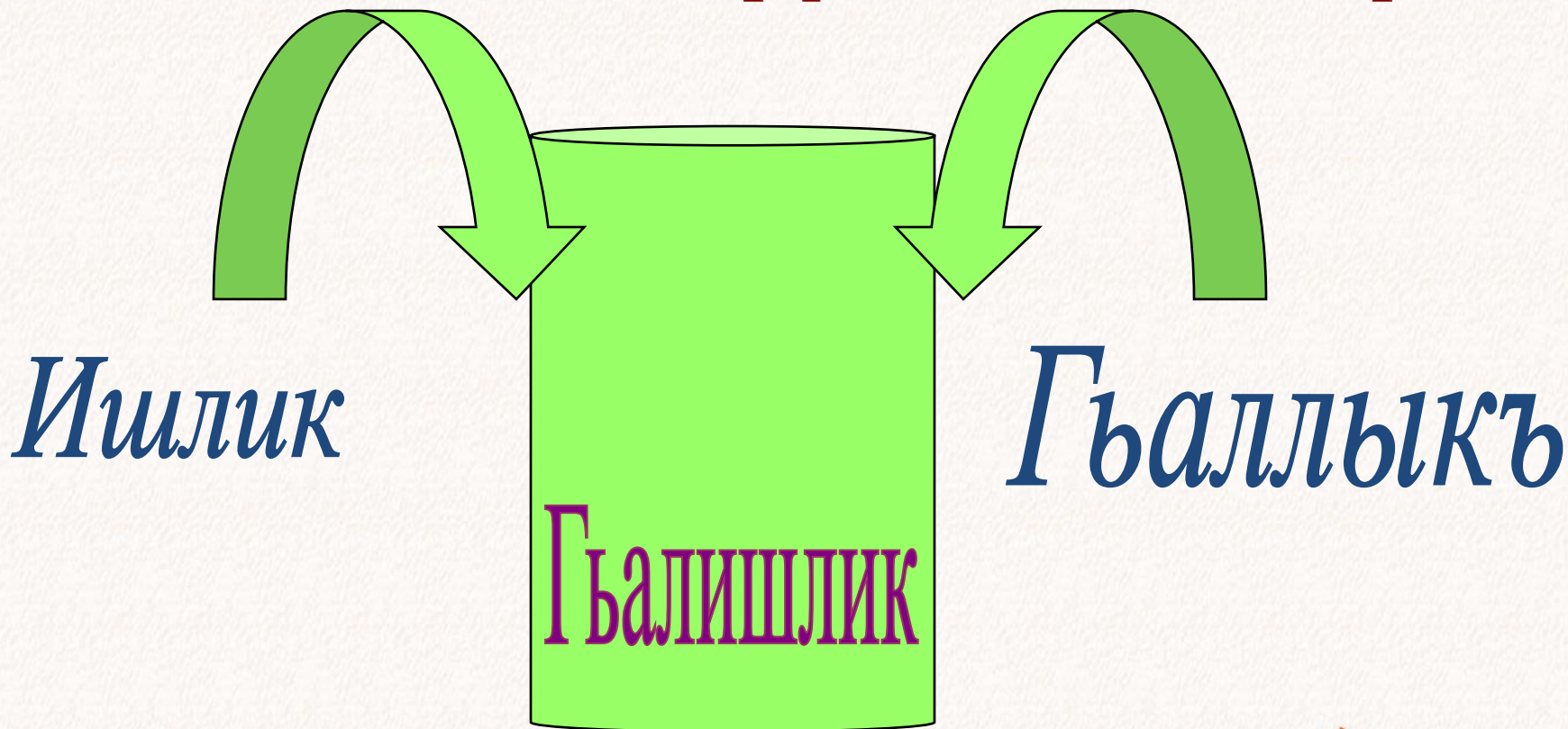

**Оъзюнде ишликни де,
гьаллыкъны да белгилери бар
ишликни къалибине гьалишлик
деп айтыла.**

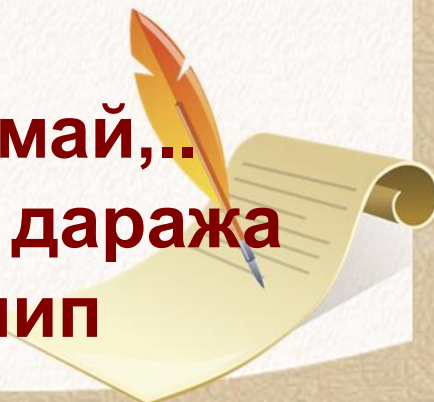
**Йырлай геле, гесе геле, айта
бара, юрюп геле, сорамайлы
чыкъды, билмейли гетди,
алгъынча айтмады, сёйлеп
турду.**

Гъалишликни морфология белгилери.

Гъаллыкъны белгилери- алышынмай,..
Ишликни белгилери-гёчюм,къалым, даража
гёрсете, ёкълукъ/барлыкъ къалип

Жумлаланы тенглешдиригиз.

**Яшлар чалт геле.
Агьмат алгьасап геле.**

**Ол юртгъа ерли яяв гелди.
Али юртгъа ерли юрюп гелди.**

Гъалишликлени этилиши.

**Гъалишликлер шулай къошумчалар
булан этиле:**

**-ып,-ип,-уп,-юп,-п : алып,
гёрюп...**

**-а,-е,-й : айта геле, йырлай геле,
гесе геле...**

**-гъанлы,-генли: алгъанлы,
гелгенли...**

**-майлы,-мейли: бармайлы,
гёрмейли...**

-докъ: алгъандокъ...

**-гъынча,-гинче,-гюнче, гъунча:
алгъынча,гёргюнче...**

Ишликни ва гъалишликни тенглешдиригиз.

Ишлик

**Гёчюм,къалым:
язмакъ –гёчюм,
юхлай –къалым.**

Гъалишлик

**Даража гёрсете:
Къоркъутду –?,
гёрюшдю –ортакълыкъ**

**Гечюрюп –гёчюм
жувунуп –къалым
салдырып-юклетив
гёрюшюп - ?**

Гъалишликде гъаллыкъны ва ишликни белгилери.

Ишликни

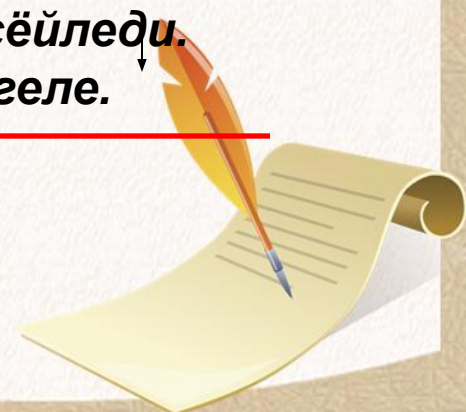
- ✓Ишликден этиле:къачмакъ – къачып, гелмек –гелип.
- ✓Даража гёрсете:чакъырмакъ- чакъыртып - ? даража
- ✓Жувунмакъ - жувунуп –? даража.
- ✓Гёчюм,къалым:
- ✓ айтып – ?, юхлап – ?.

Гъаллыкъны

Алышынмайгъан белгиси:

алмайлы, гелмейли, алгъынча,
Жумлада гъал бола.

Ол кычырып сёйледу.
Яшлар йырлай геле.

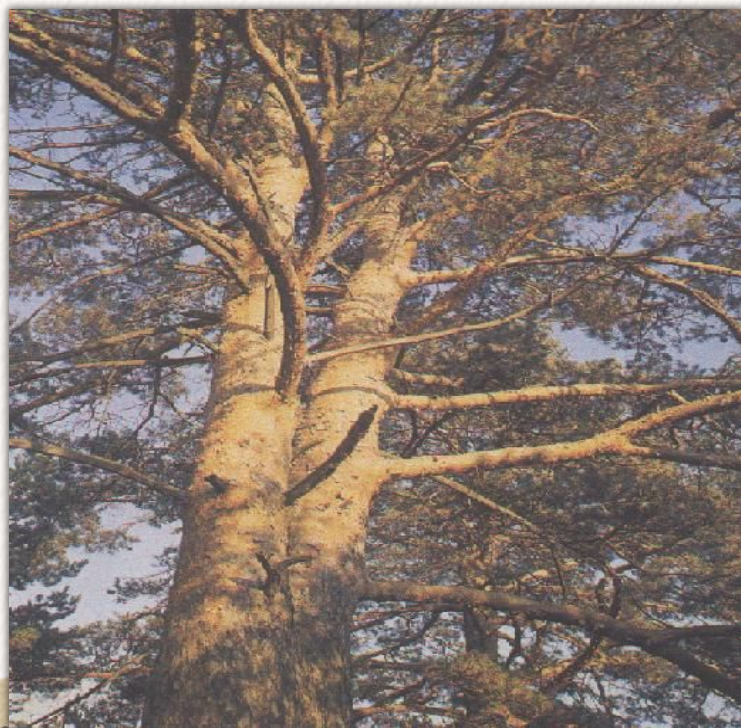
Физмюгълет.

**Къулакъ берилген бизге
Асил сѣзге тынглама.
Гѣзлер берилген бизге
Гѣзелликге къарама.
Башыбыз да бар бизин
Тюз ойланы ойлама,
Аякъларыбыз да бар
Тюз ёлланы бойлама.**

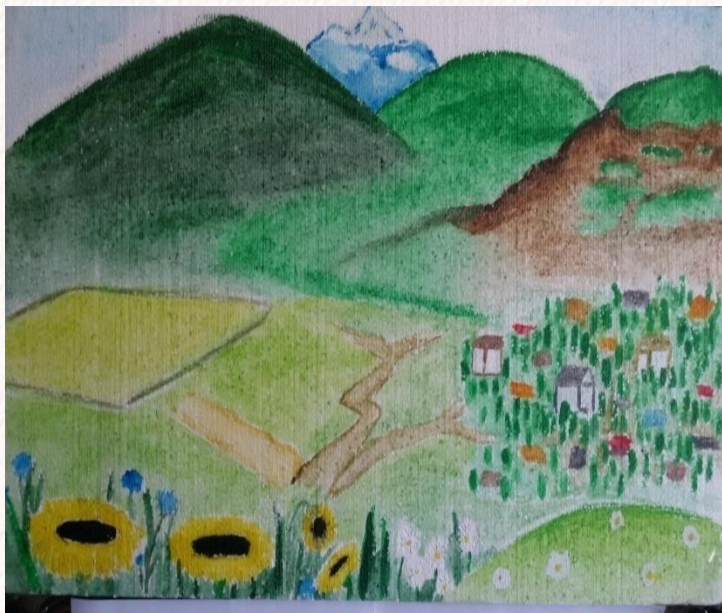
Гъалишликлени авузда къоллав.

*Суратлагъа
гёре ишлев.*

Суратлагъа къарагъанда не айтма болабыз?

Гъалишликлени табыгъыз.

- 1) Къайтгъандокъ, билеген, салмайлы.***
- 2) Ишлей, къарамайлы, айта геле.***
- 3) Къайтгъынча, йиберди, алгъынча.***

**Гъалишликлер булангъы жумлаланы
языгъыз. Гъалишлик байлам булангъы
жумла бармы?**

 1. Сорамайлы, оъзю суйгенни этди.

2. Илму – битмейген хазна.

3. Мен уйде яшгъа къарайман.

 4. Минг бурлугъуп къарай гетдим
артыма.

5. Суратынгны магъа да гёрсет.

6. Сагъа айтгъанлагъа къулакъ асма.

7. Школагъа охумагъа барабыз.

8. Яшланы къыргъа чыгъардым.

 9. Мен англата гелемен.

Жавапларыгъыз тергегиз.

1	2	3	4	5
1			4	
6	7	8	9	
			9	

- Яшлар, биз гъали йыргъа тынглайыкъ,
текстни ичинден гъалишликлени де
табайыкъ.

Китап булан ишлев.

Тапшурув 438, бет

Натижалар.

1. **Гъалишлик –ишликни ва гъаллыкъны бир къалиби.**
2. **Гъалишликлер алышынмай, къошум маъна бере.**
3. **Жумлада гъалишликлер гъал бола, бир-бирде къошма хабарлыкъны гесеги бола. (йиберип къойду, сёйлеп йиберди, атылып йиберди)**

Дарсны натижасы чыгъарыла.

- 1) Оьзюнде ишликни ва гьаллыкъны белгилери бар ишликни къалиби недир ...**
- 2) Гьалишликлер шулай къошумчалар булан этиле...**
- 3) Гьалишликлер жумлада ролюн кюте...**
- 4) Ишликни шулай хасиятлары бар...**
- 5) Гьаллыкъны булай белгилери бар...**
- 6) Гьалишликге сорав салына...**
- 7) Сиз, яшлар, дарсны не ерин ушатдыгъыз?**
- 8) Сизге не ери четим гёрюндю?**

**Уьйге иш.
Гьалишликлени такрарлав,
тапшурув 440 (языв иш)**

